

הספד על רבן של ישראל רבינו הגדול מרן שה"ת זצוק"ל

בטעמא דקרא של רבי חיים, הוא מביא (בפרשת חוקת) דבר מאד מעניין, שעיקר טומאת מות זה במת שמת ע"י מלאך המות. אך יש גם מיתת נשיקה, מיתת נשיקה בלי מלאך המות! עד היום אנחנו ידענו, שזה רק אצל יחידי סגולה, משה, אהרן, מרים, אך מביא הגר"ח"ק שם, שיש זוהר בפרשת וישלח שכותב שכל מי שלומד תורה לשמה - זוכה למיתת נשיקה. ראינו את זה גם אצל מרן הגר"ח זצ"ל וגם אצל הרבנית ע"ה, מיתת נשיקה.

קודם כל זה דבר לכשעצמו. אבל בעומקן של דברים - זה פשוט, הרי הלומד תורה לשמה, היצר הרע נעשה אוהב שלו. מי שאוהב אדם מסויים, אז הוא לא יילך להרוג אותו...! ברגע והיצר הרע נעשה אוהב שלו כעת הוא כבר לא רוצה להרוג אותו! והוא יצר הרע, הוא מלאך המות. אז איך הוא נפטר? רק ע"י מיתת נשיקה.

אדם שמתעלה, הוא מגיע למושגים של מלאך. עד שלאט לאט היצר הרע מרפה ממנו, הוא מקבל חשק ללמוד ואהבה ללמוד, וכל הנסיונות שיש לנו היום - אין לו את זה. אמנם כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, אך הכוונה היא, שהוא מדבר אליו כמו "גדולי", דהיינו במדרגות הרמות. אבל את הנסיונות שלנו - אין לו. אין לו אף נסיון מהסוג שלנו. ולמה? כי היצחק"ר נהיה אוהב שלו!!! הוא נותן לו ללמוד, ולהתפלל, ולקום בזמן... אבל עד שמגיעים לזה, צריך הרבה להשקיע ולהטריח במלחמתה של תורה.

הגר"ר חיים פרץ ברמן שליט"א אמר, שאת ההספד הכי יפה והכי מדוייק על מרן ר' חיים קניבסקי, אמר רבי חיים קניבסקי בעצמו... כל ספרו "ארחות יושר", מגלם את אישיותו הכבירה, מתחילה ועד סוף, זה אני! ככה זה כשבן אדם מגיע באמת לדרגה שהיצר הרע משלים אתו. יש לו את כל הדברים הטובים. נטל כל חמודות שבעולם והלך לו. אבל בשביל להגיע לזה צריך הרבה הרבה עבודה. מגיעים בסוף! אבל אחרי הרבה הרבה עבודה עד שזוכים לזה.

כל אחד והשליחות שלו

יש לנו עוד מהלך: ידוע בחז"ל, אין מלאך אחד עושה שני שליחויות (וכ"כ רש"י כשבאו המלאכים אל אברהם אבינו) מלאך, בא רק למטרה אחת, לשליחות אחת וזהו.

סיפר לי הרה"ג ר' איסר שוב, שפעם הם דנו עם מרן הרה"י זיע"א על איזה עניין, ורצו אחרי זה לבא לר' חיים ולדון איתו על זה. אז אמר להם הרה"י, **רבי חיים נולד בשביל ללמוד תורה, זו השליחות שלו בעולם**, אל תפריעו לו עם דברים אחרים. וזה היה ר' חיים, תורה, תורה, ועוד פעם תורה. כל החיים שלו סבו סביב תורה.

[ובמאמר המוסגר, פעם הראש ישיבה זיע"א שלח אותי אל רבי חיים לומר לו שהוא רוצה לבוא אליו. רבי חיים אמר לי אני אבוא אליו, תזמין מונית. נסענו במונית, והיה שם נהג דתי עם כיפה קטנה מאד... רבי חיים אמר לי כל הזמן, תגיד לו שזו כיפה מאד קטנה והיא לא טובה, צריך כיפה שתכסה את רוב הראש! אני התביישתי... אך ר' חיים חזר וביקש, תגיד לו, לא היתה לי ברירה, ואמרת לי... צריך כיפה שחופה את רוב הראש!]

ר' חיים היתה לו שליחות אחת בעולם הזה. פעם אחת, באתי ובקשתי ממנו להשתתף בכנס של מצוה. אז הוא אמר לי במתיקות כזו... אני כל כך אוהב ללמוד, למה אתה רוצה לקחת לי את התענוג הזה? תן לי ללמוד, תבקש מאנשים אחרים שיבואו... זה היה כל כך מתוק איך שהוא אמר את זה... מה איכפת לך שאני לומד, אל תקח ממני את התענוג הזה.

בהתחלה, לא כולם ידעו שרבי חיים הוא בכיוון להיות שר התורה, פאר הדור והדרו. אך הגאון ר' ראובן פיין (שהיה שכן שלו) אמר כבר בהתחלה, הוא יהיה מגדולי ישראל. וסיפר: אני שכן שלו ואני רואה איך שהאור בחדר שלו כמעט ולא נכבה! הוא בקושי ישן... ההתמדה של ר' חיים היתה מבהילה!

המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל אמר בעידן חדותא, רבי חיים מופלג בכיבוד אב ואם, הוא היה ידוע כחד בדרא בזה! מה שאבא שלו אמר לו, זה היה קדש קדשים. אז מה הפלא... אבא שלו אמר לו תנצל את הזמן, ואל תבטל רגע לחינם. והוא קיים את זה! הכל זה מכח הכיבוד אב ואם... חברותא אצל רבי חיים, זה היה בלי תירוצים! א"י לומר אני לא מרגיש

איך הופכים את השונא לאוהב?

כאשר מרן רה"י זיע"א נפטר, ישיבת אמרי משה בירושלים שלחו שאלה למרן שה"ת הגר"ח קניבסקי זצ"ל: לפי מה שמספרים לנו, יוצא שהוא היה איזה "מלאך" שלא ישן ולא אכל, והיה מופקע מהעולם הזה, וכל הזמן למד... מה זה נוגע, אלינו? אני לא מלאך! אני בן אדם רגיל שמשתדל לעשות רצון וללמוד תורה, מה עוזר לי שאני יודע שיש עוד מלאך?... יש הרבה מלאכים בשמים...!

ואז העתיקו את התשובה של ר' חיים (בכתי"י) - **כל אחד יכול להיות מלאך!**

יש גם את השיר ששרים את המילים של החזו"א "ואמנם האיש הזוכה לידעית התורה הולך בין אנשים ונדמה כבן אדם אבל באמת הוא מלאך"! זה מאד מעודד ומשמח. בואו נראה איך זה נוגע אלינו:

דבר ראשון, מלאך במושגים שלנו זה אדם בלי יצר הרע. כשאנחנו מסתכלים על מרן שה"ת רבי חיים קניבסקי זצ"ל, זה היה כאדם שאין לו אלא הוא והבורא עולם! הוא מופקע מהיצר הרע ומופקע מהעולם הזה. ואנו עומדים ותמהים: יש כזה דבר?! שייך באמת להיות בלי יצר הרע, או שזה רק נדמה לנו ונראה לעיניים...

יש גמרא מפורשת בסוכה (נב, א) דרש רב עורא ואיתימא רבי יהושע בן לוי, שבעה שמות יש לו ליצר הרע וכו', שלמה קראו שונא, שנאמר (משלי כה, כא-כב) אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמא השקהו מים, כי גחלים אתה חותה על ראשו, וה' ישלם לך. "אל תקרי ישלם לך אלא ישלימנו לך".

שלמה קראו שונא! היצר הרע שונא אותך!!! הזכרנו הרבה פעמים את מה שמרן הרב שך זצ"ל היה אומר, כתוב בחז"ל שהרשעים מלאים חרטות כרימון. ותמוה, למה? עשית עבירה אתה הרי רשע, כעת תמשיך להנות מהעברה ומהחיים...! למה הם מלאים חרטות?

אמר מרן הרב שך בשם ר' איסר זלמן מלצר בשם ר' איצלה בלזר, היצחק"ר שונא אותך! לך נדמה שהוא רק רוצה ממך שתעבור עבירה, ואחרי שתעבור עבירה - הוא כבר יהיה חבר וידיד טוב שלך... אבל זה לא נכון. הוא שונא אותך, ולא רוצה שיהיה לך לא עולם הזה ולא עולם הבא. בהתחלה הוא מסית אותך לעבור עבירה, ואז כבר לא יהיה לך עולם הבא. כעת אתה רוצה לפחות להנות מהעולם הזה? הוא יראה לך מה זה... הוא יגרום לך להיות מלא חרטות כמו רימון...! לא פה, ולא פה. הוא פשוט שונא אותך. אז מה עושים...?

אומר שלמה, (כמבואר בגמ' שם). 'אם רעב שונאך - האכילהו לחם', אומר רש"י הטריחחו במלחמתה של תורה, דכתיב (משלי ט, ה) לכו לחמו בחלמי. **הטריחחו!!!** במלחמתה של תורה, לא רק שתלמד... אלא תטריח אותו במלחמתה של תורה. בעברית שלנו זה נקרא, תכריז מלחמה שעה ותקעיס אותו בחזרה... 'ואם צמא - השקהו מים'. אומר רש"י, תורה. דכתיב בה (ישעיה נה, א) הוי כל צמא לכו למים. וממשיך הפסוק 'כי גחלים אתה חותה על ראשו, וה' ישלם לך' אל תקרי ישלם לך אלא ישלימנו לך, אומר רש"י, "שיהא שלם יצרך עמך, ואוהבך, ואל ישיאך לחטוא וליאבד מן העולם".

אתם שומעים מושגים... היצר הרע נהפך להיות אוהב שלי!!! כל מה שהוא מחטיא אותי, ורוצה להחטיא אותי זה בגלל שהוא שונא אותי. אבל אני יכול להפוך אותו לאוהב שלי, איך?... שאני אעשה ההיפך ממה שהוא רוצה...! **דבר מאד מעניין, היצה"ר רוצה כל הזמן להחטיא אותי כי הוא שונא אותי, אז אני אעשה בדוקא נגדו ואני אלחם במלחמתה של תורה ואלמד בהתמדה, ופתאום הוא ייהפך להיות אוהב שלי, וממילא הוא לא ירצה להחטיא אותי. עולם חדש!!! ברגע ואני מכריז על מלחמה שעה - גחלים אתה חותה על ראשו - אתה הופך אותו לאוהב והוא כבר לא רוצה להחטיא אותך.** בנוהג שבעולם כשלוחמים נגד השונא, וביותר שחותים גחלים על ראשו, הוא שונא יותר ויותר, ולוחם ביתר שאת. אבל כאן דוקא על ידי זה הוא נהפך לאוהב.

אז בעצם כל המושגים האלו (של מלאך) - זה באמת נכון. הוא אהב ללמוד, והיה לו חשק ללמוד ולא היו לו את הנסיונות הבטלה שיש לכולנו, זה הכל נכון! זה אדם אחר בכלל, ובזה יש קצת מושגים שדומים למלאך!

טוב, חולה, חתונה של אחות... מספרים שפעם אחת הוא הרשה לחברותא לא לבא יום אחד. היה זה כשהחברותא בעצמו התחתן... אז לחתן הוא הרשה לא לבא. חברותא! רבי חיים אחז שכל המקבל עליו עול תורה - מעבירין הימנו עול מלכות ועול דרך ארץ!

בארחות יושר הוא כותב: מה שאמרו חז"ל "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים - זה נאמר רק בהתחלה. אבל אדם שהוא ירא שמים, עוזרים לו אחר כך משמים - שהוא לא יחטא. תתחיל לבד, ואחרי זה יעזרו לך. כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין הימנו. תקבל עול תורה, והכל יעבור לך!!! דבר ידוע ולא מחודש, שרבי חיים היה לומד אף במצב של שארית הכחות ממש!

סיפר לי חתנו, שהיה פעם שלא היה לו איפה ללמוד, כיון שאשתו ילדה, והנכדים ישנו בבית, זה לא בית כ"כ גדול, וכל הריצפה היתה תפוסה. ורבי חיים גם היה מאד עייף ולא היה לו כח, אך הוא אזר אומץ, ומצא פינה קטנה בירכתי הבית והתיישב ללמוד. אמרו לו, סבא, מה הדחיפות דוקא היום, תנוח, ומחר תשלים. אמר להם רבי חיים: בשביל היום - זה תירוץ טוב. אך אם אני אקבל אותו, אז אחייכ כל החיים יהיו לי תירוצים. החלטתי, אין תירוצים! בין אם יש כח ובין אם אין, יש מקום ללמוד או אין מקום, יש זמן ללמוד או אין, זה לא משנה.

כאשר הוא חזר מהלוויית דודו החזון אי"ש זצ"ל, הוא היה שבור ורצוף, ולא יכל להתרכז בלימוד. אך הוא לא ויתר. הוא ישב ולמד בנחישות! הגר"א כותב שהעקשן - יצליח בעבודת ה'. רבי חיים קניבסקי היה עקשן. סדר זה סדר, זמן זה זמן, בלי שום תירוצים וויתורים, באים יושבים ולומדים.

סיפר מורנו הגי"ר אליהו אליעזר דיקמן, שסיפר לו הרב נשרי (שחיבר את 'מאיר עיני ישראל') שהוא פגש איזה יהודי שסיפר לו שהוא שאל את רבי חיים קניבסקי, שהוא מחפש חתן טוב לבת שלו, והוא מברר, איזה בחור לקחת, על כולם אומרים שהם הבחורים המצויינים והכי טובים, אי"א לסמוך על זה... אז איזה בחור אני אקח?... אמר לו רבי חיים: תכנס לשיבה, תראה בלוח זמנים מתי מתחילה התפילה בבוקר, בד"כ מתחילה בשבע. הלכתחילה - זה בחור שמגיע ברבע לשבע. אז אתה יכול לברר עליו ומסתמא הוא באמת בחור טוב. אם הוא מגיע בעשרה לשבע - זה כבר בדיעבד, אם הוא מגיע בחמשה לשבע - זה רק בדוחק גדול מאד, אך אם הוא מגיע בשבע - אל תיקח!!!

הזכרנו, שבחור שאל פעם את רבי חיים **עד מתי אפשר לאחר לתפילה בבוקר? אמר לו ר' חיים מתי התפילה מתחילה? בשבע. אז עד שבע - אתה יכול לאחר.**

ובאמת, מי שידוע, ר' חיים כותב להלכה שלכתחילה צריך לבא לפני התפילה. עייפיים, קשה לקום, אבל כזה היה רבי חיים. אין תירוצים וויתורים, תלחום במלחמתה של תורה! זה מלחמה עם היצר, תלחם איתו!

"חשקת התורה"

לפני תקופה, הגיע הגאון ר' ישראל מאיר דרוק שליט"א למסור שיחה בישיבת אמרי משה. הוא סיפר להם, שכשהוא היה בחור, הם באו חמשה בחורים לראש ישיבה הגדול רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל שיתן להם עצה איך מגיעים ל"חשקת התורה". שלח אותם רבי שמואל אל הסטייפלער. הם באו לסטייפלער הקדוש, וישב שם גם בנו רבי חיים. הם שאלו את הסטייפלער, ואמר להם, אני לא רביה ואין לי סגולות... אני יודע שיושבים ולומדים! רבי חיים רמז להם שייצאו החוצה והוא גם יצא איתם, הם המתינו לו בחוץ, ורבי חיים אומר להם אני יודע סגולה. ללמוד שש שעות ברציפות - זו סגולה לחשקת התורה!

הם חזרו חזרה חזרה לפנינו. ושואל אותם ר' שמואל מה היה. הם סיפרו לו שהסטייפלער אמר שהוא לא רביה ואין לו סגולות. ור' חיים אמר להם סגולה ללמוד שש שעות ברציפות. תמה רבי שמואל, מה?! ... **באתם אלי לפני שלמדתם שש שעות ברציפות?! אני הייתי בטוח שכבר למדתם שש שעות ועדיין אין לכם חשק, אבל בלי שש שעות - על מה יש לדבר בכלל...** באהבתה "ישגה" תמיד!

המושגים של רבי חיים זה שלא עניין אותו בעולם שום דבר חוץ מתורה! בספר "תולדות אדם" לר' זלמליה מוואלוז'ין, הוא מסביר באהבתה ישגה תמיד - מלשון איש שוגה ופתי.

כאשר היו מספרים לאנשים ברחוב על המושגים של ר' חיים, הם היו מסתכלים על זה בתימהון.

סיפר לי החתן שלו, שפעם דברו איתו על רחוב מסויים, זה היה רחוב שרבי חיים היה עובר בו כל יום מביתו לכולל חזו"א, במשך שנים! ר' חיים שאל, איפה הרחוב הזה נמצא?... אמרו לו, אבא! אתה עובר שם כל יום! אך אתה לא יודע מה השם של הרחוב?... אמר להם רבי חיים, במקום להרים

את הראש ולהסתכל מה השם של הרחוב, אני מעדיף ללמוד עוד משנה. למה לבזבז את זה...

אני שמעתי ממרן הרה"י זיע"א, שכשרי חיים הלך לצבא, שאלו אותו איפה הוא לומד, אמר להם בלומז'ה. שאלו אותו באיזה רחוב זה? אמר להם 'הרחוב של הישיבה'... כן, אבל איך קוראים לו?... לא יודע. הרחוב של הישיבה. חזרו ושאלו, איפה אתה יורד מהאוטובוס? אמר להם בתחנה, ליד הרחוב של הישיבה... זהו...

סיפר ראש כולל חשוב, שפעם הוא ראה את ר' חיים הולך ליד קוקה קולה. הוא הבין שיש דברים בגו. הוא ניגש ושאל מה הרב מחפש, אולי אני יכול לעזור? אמר לו הגר"ח, אני לא יודע איך הגעתי לפה... אני יצאתי מהבית וחשבתי בלימוד, לא יודע איך הגעתי לפה בכלל... ואז הציע לו אני אלווה את הרב לבית, סירב ר' חיים בתוקף, ואמר לו אני לא רוצה להטריח אותך בשום אופן! אמר לו, הרב יודע מה, אני אלך עם הרב עד הרחוב הראשון שהרב מכיר, ומשם - הרב ילך לבד. שמח רבי חיים, ונענה להצעה. והוא סיפר שהרחוב הראשון שהוא הכיר זה היה רחוב רשב"ם ששם גר...! באהבתה ישגה תמיד!

ידוע ומפורסם, שהוא היה שואל כל יום את אשתו, מה מברכים על האוכל. כל יום מחדש! הוא בכלל לא התעסק ולא התעמק במה שהוא אוכל... לא היה לו ראש לזה.

היה פעם איזה בעל תשובה מתקדם ששמע סיפורים על ר' חיים, ואמר לחברותא שלו, תראה, איך זה יתכן שאדם כ"כ גדול יהיה כ"כ מופקע שלא שומע ולא רואה מה שמסביבו. אז הוא אמר לו, קודם כל תבא לידו ונראה אותך מתמודד איתו... ואז תראה כמה אתה קטן, אבל נעזוב את זה כרגע, קיבלת פעם תואר אקדמאי? בטח, השיב. כמה תארים! איך קיבלת את זה? יש בחינות. יש לנו בחינות מאד קשות, והצלחתי בהם. שאל אותו, איך היית נראה יום לפני הבחינה?... הוא אומר, לא היה שייך לדבר איתי! אשתי דברה איתי ואני אפילו לא שמעתי! לא שלא התייחסתי, פשוט לא שמעתי! גם הילדים, כולם יודעים יום לפני הבחינה הייתי במתח נורא, הייתי מחושמל! לא ידעתי לאיפה אני הולך מה אני מדבר, ומה אני אוכל...

אמר לו, **אצל ר' חיים ככה זה כל יום! הוא חי בהרגשה שיש לו מחר בחינה, והוא צריך לדעת את הכל...** תמה אותו אחד, אז איך הוא חיי?!! בזכה מתח לא שייך לחיות. שאל אותו, איך אתה היית נראה אחרי שקיבלת את התואר?... אוהו... הייתי מאושר ושמה, רגוע ונחמד, יכלו לדבר איתי על מה שרצו... אמר לו ר' חיים **כל יום גם מקבל את התואר!** הגי"ר חיים סרנא דיבר פעם בישיבת בין הזמנים, וסיפר שבבחרותו, הוא היה נחשב בישיבה יותר מרבי חיים קניבסקי! וכשבקשו ממני ללמוד איתו בחברותא - לא רציתי. והוסיף אבא שלי סידר לי חברותא את הבחורים הכי טובים בישיבה (שכולם היו אחייכ מגדולי ראשי הישיבות), אבל באותו הזמן, ר' חיים סיים שש עשרה פעמים את יבמות!!! הוא ניצל כל רגע ולא היה לו אף רגע פנוי! והיום - הוא אלף פעמים יותר ממני.

סיפר לי אחד הבנים של הגאון ר' אברהם גריינימן, שהוא בא פעם לר' חיים קניבסקי, ודיבר אתו על אברך מסויים שעשה דבר לא טוב והיו צריכים לדבר אתו. אמר לו ר' חיים, בודאי. אבל אני לא קורא לאנשים, אם הוא יבוא בודאי שחייבים לדבר אתו. פעם הצליחו לסדר שאותו אברך יבא, ולילה קודם הגיע הרב גריינימן מרחוק ונכנס אל הגר"ח במיוחד והזכיר לו שצריך לדבר עם האברך ההוא. למחרת, האברך שכבר הבין שהוא הולך לקבל על הראש... היה מתוח, ונכנס לגר"ח. אך הוא יצא משם, כולו מחוייך וקורן מאושר! תודה רבה, ר' חיים ברך אותי ולא דיבר איתי על כלום...! ר' אברהם תמה, הרי באתי במיוחד בשביל לבקש שר' חיים ידבר איתו. הוא נכנס לר' חיים, הרי דברנו שאותו פלוני יבא...! אי"ל הגר"ח נכון, הוא היה פה. אז למה הרב לא דיבר איתו? אי"ל ר' חיים, לא זכרתי שדברנו...

אבל הוא ראה שצריכים לפייס אותו, אז הוא המשיך ואמר, **אל תתפלא. הרבה דמעות בכיתי והרבה תפילות התפללתי שלא יכנס לי לראש שום דבר חוץ מהלימוד. והקב"ה דואג שלא יכנס לי כלום לראש חוץ מן הלימוד!**

מקבל עליו עול תורה!

רבי חיים היה מקבל עליו עול תורה. מה זה נקרא מקבל עליו "עול תורה"? ידוע, שרבי חיים היה קורא לכל סדרי הלימוד שלו - "חובות" (יש על זה ספר שלם של רבי גדליה הוניגסברג "החובות") היו לו חובות. כל שנה הוא היה חייב לגמור ללמוד את כל התורה כולה, וכשהוא לא הספיק באותו יום זה היה חוב שחייב להחזיר ולהשלים.

(יש עי"ז כל מיני בדיחות. היו אנשים ששמעו שיש לו חובות, והם באו להציע לו כסף... הוא צחק, וכי כסף חסר לי?! אני צריך ללמוד!)

אצלנו, אם אני יכול - אני לומד, אם אני לא יכול - אני לא לומד. אבל אם אני בעל חוב - אז אין לי ברירה גם כשאין לי זמן ואין לי כח, חוב - חייבים לפרוע.

הגמרא אומרת ע"ז 'לוה ושלם - זיוף ופרע'. ר' חיים היו לו חובות. זה נקרא עול תורה. אין תירוץ, אין, אין, אין!!! אני חייב מה אפשר לעשות... יש לי כח או אין לי כח, אני עייף או לא עייף זה לא הנושא. זה חוב. וחוב חייבים לשלם, זהו עול תורה. אין חכמות.

היה אברך מצויין בעל כשרון, מתמיד וצדיק, אך הוא הסתבך בחובות, וזה סיבך אותו בגדול. הוא בא למרן ר' חיים ותינה את צערו. אמר לו ר' חיים - גם לי יש חובות...! אמר לו האברך, זה לא דומה... הרב יש לו חובות בלימוד, הוא לומד ומשלם את החוב. לי יש חובות של כספים, מאיפה אני אביא את הכסף?... אמר לו ר' חיים, מי שיש לו חובות בלימוד - אין לו חובות של כסף. תהיה גם אתה בעל חוב בתורה וכל חובות הכספים, הכל יסתדר. אמר האברך בפליאה, איך אני יהיה בע"ח כמו הרב... הרב גומר בשנה בבלי ירושלמי ספרא ספרי רמב"ם טושי"ע, אני לא מסוגל... אמר לו הגר"ח, רק בבלי. תהיה בעל חוב לגמור כל שנה את כל ש"ס בבלי. אותו אברך לקח את הדברים ברצינות, וכבר באותו יום, הוא התיישב ללמוד את השבע שמונה דפים. וכעבור זמן קצר - הכל הסתדר!!! מישהו שמע שהוא בעל חוב וכל החובות שלו נפטרו. מעשה שהיה! ואני יודע גם במי המדובר. מי שיש לו עול כזה - אין לו את העול השני. וזה הכוונה כל המקבל עליו עול תורה - מעבירין הימנו!

פגשתי יהודי שאמר לי, גם לי אם היתה לי אשה כמו אשתו של ר' חיים, גם אני הייתי ר' חיים...! כידוע, שהרבנית לא נתנה לו לעשות כלום בבית. היא כל הזמן בקשה שהוא ילמד וילמד, כל החיים. גם לי, אם היתה לי אשה כזו הייתי כמו ר' חיים...!

אבל זה כזו טעות... זה בדיוק הפוך! כל המקבל עליו עול תורה - אז נותנים לו כזו אשה! אם אתה תקבל על עצמך עול תורה כמו ר' חיים אז גם לך תהיה כזו אשה. ואם אתה לא מקבל - אז לא. זה מתחיל הפוך, כל בר דעת מבין את זה...

כל התורה כולה!

כתוב בחז"ל משמת רבי עקיבא, בטל כבוד התורה. אמר רש"י, שהיה דורש תילי תילים של הלכה על כל תג ועל כל אות, להראות שאין בהם דבר לבטלה.

המושג של כבוד התורה שר' חיים הראה - לא היה כמונו בעולם! כל התורה כולה, כל התורה כולה!!! הוא היה בלול בכל התורה כולה. להראות שיש את הכל, בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ, ובסידור, והכל בלול זה בזה... זה נורא נוראות לראות את זה!

ידוע, שפעם הרב מפוניבז' נכנס לאיזו אסיפה שהתקיימה בישיבה לגבי רישום בחורים לישיבה. הוא נכנס כל כולו נסער, ואמר, הלכתי כעת ברחוב, התורה פגשה אותי, והיא בקשה ממני שאני אכניס בחור פלוני. אז הוא כבר בפנים!!! לא הבינו את דבריו... אז הוא הסביר: הלכתי ברחוב ופגשתי את ר' חיים קניבסקי, [שהיה אז אברך צעיר] זה התורה הקדושה! התורה בקשה ממני. אי אפשר לסרב.

היה פעם בחור מגרודנא שנפטר צעיר. אביו בא לר' חיים ואמר לו האבל שלי הוא אבל גדול. אבל אם הייתי יודע לכל הפחות שהבן שלי בגן עדן הייתי מתנחם בכך שטוב לו. אבל מאיפה אני אדע?... אמר לו ר' חיים, לפי מה שאמרו עליו מסתמא הוא בגן עדן. ואמר לו האבא, עדיין... אני רוצה לראות שזה כתוב בתורה בכתבי הקדש, או בני"ך, ואז אני אתלה תמונה גדולה של בני יחד עם הפסוק הזה, וכך אני אתנחם. ר' חיים חשב, ולא ידע לומר פסוק מפורש... הרבנית נכנסה לפתע לחדר (שלא כדרכה) ואמרה לאבא ההוא: אני לא מבינה אותך... כשר' חיים אמר לך, אז כל התורה אומרת לך! אתה צריך פסוק אחד!!!

ר' חיים זה היה כל התורה כולה. הוא אחד שלא היה לו בראש שום דבר חוץ מתורה.

סיפר לי יהודי חשוב, מאמריקה. שהוא נכנס פעם עם שני גבירים, שהציעו להם שני עסקאות, ובכל עסקה היה אפשר להרויח הרבה - מצד אחד - ומאידך, להפסיד הרבה, אז הם באו לשאול את רוח קדשו של ר' חיים קניבסקי. והם התחילו להסביר לר' חיים בהתלהבות. ואמר לי שכעבור דקה ראיתי שר' חיים כבר לא נמצא איתם... הוא היה עם הגמרא. הם היו כ"כ משולהבים ולא שמו לב, הם המשיכו לפרוש את כל הספיקות איך בדיוק אפשר להרויח ואיך אפשר להפסיד, וכו', עד שבסוף הם גמרו לגמרי לגמרי... ואז ר' חיים משיב להם בפשטות, אני לא מבין מה אתם מסתפקים, זה כל כך פשוט...! מה, מה פשוט?? שאלו. אותה עיסקה שתתן לכם יותר זמן לשבת וללמוד! ענה. כל החיים שלו נעו סביב תורה.

הבה וניתן דוגמא: יש הנוהגים קודם יהיו לרצון האחרון לומר פסוק שמתחיל ונגמר באות הראשונה והאחרונה של שמו. לדוגמא מתחיל באות א' ונגמר באות ב', א - ג, א - ד וכו'. עשרים ושתיים כפול עשרים ושתיים. רבי חיים ישב וכתב (בעל פה!) את כל הפסוקים הללו, מלבד כמה פסוקים שאמר שהוא לא זוכר כעת פסוקים באותיות האלו... בדקו במחשב - ובאמת אין! באותיות האלו לא היו פסוקים!!!

סיפר הגאון ר' מיכל הומינר (שהוא ת"ח גדול ובקי גדול) שנתנו לו פעם ספר לערוך אותו, ולציין מראי מקומות. הוא כתב הכל, מלבד שלוש עשרה מקומות שנמצאים בחז"ל נדחים והוא לא זכר אותם, אז הוא השאיר את זה לסוף. אך פתאום הוא קיבל הודעה שמחר זה אמור לבוא לדפוס. אז הוא מיהר ושלא את זה לר' חיים קניבסקי אולי הוא יכול לעזור לו לפחות בחלק מהמקורות עד למחרת. ר' חיים אמר לשליח שיחכה, ועל המקום! ר' חיים כתב את כל המקורות לזה. ור' מיכל הראה את זה אח"כ...! כל השלוש עשרה מקומות.

לקרוא את המכסה עתיקא של ר' חיים, זה דברים נשגבים! הרה"ג ר' יצחק שרייבר אמר לי שכתוב בטעמא דקרא, הרי למה גט נקרא גט, כיון שאותיות ג' וט' לא מתחברות יחד בכל ספרי הקדש. זה דבר ידוע. ר' חיים מביא (בפרשת כי תצא) עוד חמש קבוצות אותיות שלא מתחברות... הכל היה לו מול העיניים!

הכל סביב תורה

היו הרבה סגולות שר' חיים נתן והכל סביב תורה. מי שחיפש שידוך - שילמד קידושין. חמותי ע"ה היו לה בעיות ברגל והוצרכה לעבור ניתוח מסובך ובפרט שזה היה לעת זקנה. אמר ר' חיים - שכל הנכדים ילמדו פרק "כיצד הרגל", ובי"ה הכל הסתדר.

יש יהודי שיש לו מדרשה לבעלי תשובה ברעננה. הוא סיפר לי שפעם הם עשו סיום אצל ר' חיים. והגיע איתם בעל תשובה בתחילת הדרך ממש, שהוא היה עוד חילוני, לא שומר שבת ולא טהרה, מופקע מהכל. בקיצור, אותו יהודי ניגש לר' חיים קניבסקי ומספר לו שאשתו, כל פעם שהיא נכנסת להריון - היא מפילה, ואף פעם עוד לא ילדה... מה אפשר לעשות? שאל. אמר לו ר' חיים, תלמד פרק 'המפלת' (בנדה)... אמר לו, אני בכלל לא יודע איך ללמוד...! אמר לו ר' חיים, מה זה משנה מה אתה, תלמד פרק המפלת. הוא התחיל ללמוד, ובד בבד הוא התקרב, ושומר טהרת המשפחה ועוד, וכעבור שנה - נולד להם!

הגאון ר' יאיר ישראלי צ"ל היה לו סיבוך גדול והיה צריך לעבור ניתוח מאד מסובך. הוא הלך לרבי חיים, והוא אמר לו ללמוד חולין. הוא למד בהתמדה, וזה הסתדר! עד כדי כך, שהמומחים הגדולים אמרו שע"פ דרך הטבע - אי אפשר להבין את זה!

הכל אצלו היה טובב סביב התורה. כאשר בקשו ברכה להיפקד בזש"ק, היו לו כמה סגולות שכתובות בחז"ל, או לעשות הבדלה על יין, או לכתוב ספרים.

פעם, אחד הנכדים קיבל דמי חנוכה והתחיל לספור. שאל אותו ר' חיים מה אתה עושה? והשיב סופר, לדעת כמה קבלתי... מי אמר לך שסופרים כסף? שאל אותו רבי חיים. והילד תמה, מה פירוש... ומי אמר לסבא?... א"ל ר' חיים, כי כתוב שצריך להתפלל כמונה מעות. סימן שמעות - מונים! וממילא נבין: כמה בחורים כבר באו לשאול אותי, שברוך כלל הם משתדלים לא לקרוא עיתון. אבל כעת, יש מלחמה ויש הרבה שמסתקרנים יותר לדעת מה הולך שם ברוסיה ואוקראינה, בכל אופן זה מעניין... כמובן אני מדבר על עיתון נאמן, אחרת אין מה לקרוא...

אני רוצה לומר לכם דבר מאד מעניין, ובה גם נבין את רבי חיים עד הסוף. סיפר לי בחור בפורים, שהיה אחד שבא לגאון הגדול ר' דב לנדו שליט"א ושאל אותו, היום - כולם יודעים יש מזוודות עם גלגלים, וגם מזוודות כבדות מאד, זה נעשה מאד קל לסחוב אותם על הגלגלים. והוא שאל: כל החידוש של הגלגלים התחיל רק בשנים האחרונות. בשנים עברו - היו סוחבים במאמצים רבים מזוודות מאד כבדות! איפה היה השכל שלהם?... למה אז לא חשבו על זה, זו המצאה כל כך פשוטה...! אמר לו ר' דב, זו שאלה אוילית. מה אכפת לך, למאי נפקא מינה?... מה זה משנה לך, ככה זה וזה!

אצל רבי חיים, כל דבר בעולם לא עניין אותו. מה אכפת לי איך קוראים לרחוב, ומה אכפת לי איפה זה קוקה קולה... מה זה מוסיף לי?... מה אכפת לך מה קורה ברוסיה ובאוקראינה, וכי זה תוספת באיטלנגציה, זו סתם סקרנות ללא שום תועלת. זה לא היה רבי חיים! רבי חיים ידע להשקיע במקומות שבאמת היה כדאי להשקיע.

בסידור של הגר"ח מובא, "ותן בליבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד". והקשה, לכאוי היה צריך להיות הפוך, קודם ללמוד וללמד, ואח"כ להבין ולהשכיל את מה שלמד, אלא אומר ר' חיים, להבין שהדבר

הכי טוב הוא עסק התורה. להבין שאני צריך לבקש על ללמוד וללמד, וחופי מזה - הכל שטויות.

ונסיים בשני דברים: ר' חיים היה מברך את כולם. אני יודע על פעמיים שהוא לא הסכים לברך (!)

פעם א', זה סיפר לי בעל המעשה, הוא היה בחור בחברון שהתגרר בסמוך, והוא אמר לר' חיים, אני - בלי חברותא לא יכול ללמוד ועוד לא מצאתי חברותא טוב לזמן הבא. שהרב יברך אותי שאני אמצא חברותא טובה. רבי חיים אמר לו, אני לא יכול לברך אותך. והלה התחיל לבכות... ושאל למה? אמר לו רבי חיים: אתה הכנסת לך לראש שבלי חברותא אתה לא יכול ללמוד, אם כן אתה בעל מום! אז מה זה יעזור שתהי לך חברותא טובה אם תשאר בעל מום!... הרי כשלא תמשיכו יחד - אתה שוב פעם לא תוכל ללמוד. זה מום! וכי אתה יכול להבטיח לעצמך כל החיים חברותות טובות, קודם כל תעבוד על עצמך לראות שאתה תוכל ללמוד בלי חברותא, אח"כ אם אתה רוצה ברכה לחברותא טובה, אז למה לא. אבל להשאיר אותך בעל מום שלא יכול בלי חברותא - זה לא.

סיפור שני, הייתי שם בשעת מעשה. היה זה עם בחור שההורים שלו התגרשו ל"ע והיתה שם הרבה מאד עגמת נפש משני הצדדים ה"י, והוא נפל בין הכסאות... ובאמת היה לו קשה, עד שהחליט שהוא עוזב את הישיבה. אך הוא רצה להישאר בן תורה ולזכות לבת יראת שמים גדולה, כמו שמקבל כל בן תורה טוב, ובית של תורה, וילדים בני תורה... רק שהוא כשעצמו לא רצה ללמוד. ובא איתי לבקש ברכה מר' חיים. אומר לו ר' חיים אני לא רוצה לברך אותך...! ההוא, לפני שהוא כמעט חטף משבר נוסף... והוא דוחף אותי במרפק, כאומר - - - נו, בשביל זה קראתי לך...! אז שאלתי את ר' חיים, למה לא?... רבי חיים מחייך, אני מוכן לברך כל יהודי במה שהוא רוצה, הלואי שיהיה טוב לכל היהודים, רק דרך א' לא שייך ברכה לאדם שרוצה לקפוץ מהגג ורוצה ברכה שהוא ישאר חי ולא יקרה לו כלום... כאלו ברכות אין לי, אל תקפוץ ולא תזדקק לברכות. גם הבחור הזה, הוא לא בא לשאול אם לעזוב את הישיבה או לא, את זה שהוא הולך להתאבד ולעזוב את הישיבה הוא מחליט לבד, רק הוא רוצה ברכה שלא ינוזק כלל וישאר שלם כאילו היה בישיבה, אין לי כאלו ברכות. אני אומר לך, תמשיך ללמוד בישיבה ותראה איך שהכל בסוף יסתדר. וכך הוה. הוא באמת עשה שידוך טוב...

אגב, היה פעם שהייתי עם הרה"ג ר' יצחק שרייבר אצל רבי חיים, בנוגע לבחור שרבי חיים ביקש להכניס אותו לישיבה, ובסוף, ר' יצחק אומר לו כעת זה לפני הרישום, שהרב יברך אותנו שהישיבה תקבל בחורים טובים. אמר לו ר' חיים, לבחורים טובים - יש מספיק ישיבות... תקח בחורים לא טובים ותעשה אותם טובים...

עוד סיפור, סיפר לי מג"ש ביישיבת זכרון יעקב, שהיה בחור שהפריע בישיבה, וממש קלקל בחורים אחרים! מחוסר ברירה - הרחיקו אותו מהישיבה. הוא בא ממשפחה חשובה, אז אבא שלו דיבר עם הגי"ר אריה שכטר זצ"ל שידבר עם רבי חיים קניבסקי. ר' חיים שמע, וביקש מהנהלת הישיבה לקבל את הבחור ההוא בחזרה. הם הלכו להיוועץ במרן הרה"י מה לעשות, ר' חיים מבקש, אבל זה בחור שמקלקל את הישיבה... אמר להם הרה"י, מה אפשר לעשות אסור שהוא יקלקל בחורים אחרים. הם חזרו עם פסק הלכה מהראש ישיבה. אמר להם רבי חיים, למה לא לקבל אותו, כי הוא מקלקל ומפריע, אני מברך אתכם, שהוא לא יקלקל ולא יפריע! אין לכם מה לדאוג, תכניסו אותו. וכך היה!

אתמול הייתי בהספד בירושלים. אחרי שגמרתי שם, ניגש אלי אברך ומספר לי סיפור מבהיל! הוא אומר, כעת חזרתי מטיפול נמרץ בבית חולים. אח שלי, נולדה לו בת לפני חצי שנה עם בעיה קשה ומסובכת במעייה רח"ל. מהרנו לר' חיים והוא אמר 'רפואה שלמה' - וזה הסתדר. ביום שר' חיים נפטר, המעייה הפסיקה לעבוד והיא כעת בטיפול נמרץ!!!

אני מבקש ממך, אמר אותו אברך, אין לי את ר' חיים, אבל כתוב שהם מגיעים להספד אז תזכיר את זה בהספד, אולי ר' חיים ישמע את זה ויפעל עבורנו!...

יש הרבה סיפורים איך ר' חיים היה מאד נזהר בקדושה ובשמירת העיניים.

אשתו הרבנית היתה ידידה טובה של אשת הגי"ר גדליה נדל זצ"ל. יום א' ר' חיים נצרך לדבר עם ר' גדליה הנ"ל, והוא דפק בדלת ביתו. ובדיוק שהתה שם אשתו, הרבנית קניבסקי, והיא פתחה לו את הדלת. ר' חיים השפיל עיניו ושאל, אולי את יכולה לקרוא לבעלך?... אמרה לו, חיים... זה אני!...

היה אברך שהיו לא נסיונות קשים בשמירת העיניים והוא שלח אותי לשאול מה לעשות, אמר לי רבי חיים, תאמר לו שישאר בבית!...

אצל ר' חיים אין חכמות. אתה לא יכול להפסיד את השמירה על העיניים. א' הדברים המעניינים הוא: שאפילו שהוא חס על כל דקה, וניצל כל רגע, בכל זאת ביתו היה פתוח לרווחה לכל שואל ומבקש מתי שרק רצו. חופי ממודעה א' שאין כניסה לאיפונים ולמכשירים לא כשרים. כולם באו אליו, והוא השפיע על כולם וברך את כולם.

פעם א' ראיתי אותו בוכה, ופעם א' ראיתי אותו צוחק. צוחק, זה היה כאשר נסענו עם קופת העיר לוינא, שאלתי אותו מה להתפלל על הרב? ואמר לי תתפלל שאנשים לא יבואו אלי ואני אוכל ללמוד בנחת. כשחזרנו, אמרתי לו התפללנו. זה עזר?...! הוא התחיל לצחוק... ואמר בינתיים לא...

כשהוא בכה, היה זה באסיפה של הכולל של הרב ויסבורד שהיו כבר כמה חודשים שהוא לא שילם להם. אז אחד הנואמים סיפר שם, שהרב ויסבורד רצה לרגש את התורמים אז הוא צילם בתים של אברכים, איך שהם ריקים, ואיך שהם חיים בדוחק וממשיכים ללמוד בחשק. אחד הבתים היה ברמת אלחנן זה היה ביתו של האברך ה-מתמיד של הכולל. ראו שם בית ישן, והמקורר כמעט ריק מכל... וכשיצאו, בעלת הבית רצה אחריהם וניגשה לר' אלחנן, הוא כבר היה בטוח שהיא תגיד לו "אתה רואה שאין לנו מאיפה לחיות" או משהו כזה... והוא קצת נלחץ מזה. אך לא. היא התחיל לבכות, הרב ויסבורד תעשה לי טובה! אתה מכיר את בעלי, הוא כל כך נהנה בכולל שלך, הוא מתמיד, ולומד, ומתעלה, כל כך נהנה שם!!!

אבל הוא אמר לי כעת שהיות ואתם לא משלמים, אז אין לו ברירה והוא הולך לכולל אחר. תרחם עלי! ביקשה האשה. תשפיע עליו שהוא ישאר אצלכם בכולל. אני כבר מסתדרת עם הפרנסה, יש לנו עוד קצת דברים, ב"ה לא הולכים לישון רעבים, וכולם לבושים... העיקר שהוא ימשיך אצלכם!!! ור' חיים התחיל לבכות...

העולם שלו נע סביב חסד והטבה. היה פעם שאמרו לו נסגור את הדלת והרב יוכל ללמוד כמה שרוצה, מה הבעיה... אמר להם, אדם לא יודע בשביל מה הוא חי. כל עוד אני יכול לעזור לאנשים, אסור לי להימנע מזה. ידוע שגדולי הדור עולים לשבת בב"י של מעלה ולדון את בני אותו הדור. כשר' חיים נפטר, הוא שופט על ביטול תורה. ר' חיים לא מוותר, גם כשהיו באים אליו גבירים גדולים מאד שעזרו לישיבות, הוא היה שואל אותם אתה לומד?...

לאחר שהרה"י נפטר, היינו כל הצוות של הישיבה אצל ר' חיים, ושאלנו אותו איזה ברכה אפשר להגיד בשם הרב לאלו שיתרמו לארחות תורה אחרי שהרב שטיינמן נפטר? ואמר, שה' יעזור להם שילמדו תורה! שאלו אותו, כן... אבל גם חלק גשמי, והשיב זה מיותר... זה הברכה הכי גדולה, מה צריך עוד....!

נבקש את מה שרבי חיים כתב בפ"י בסידור שהובא לעיל, ותן בליבנו להבין ולהשכיל ששום דבר לא יעניין אותי חופי מן התורה. יש רק דבר אחד: לשמוע ללמוד וללמד!

כבה אור העולם

יחד עם כל בית ישראל עטופי אבל ויגון אנו בהסתלקותו לגנזי מרומים של עטרת ראשנו קודש הקדשים תל תלפיות פאר הדור והדרו אשר האיר עיני כל ישראל בתורתו, מרא דכולא תלמודא אשר כל רז לא אניס ליה

אדונינו אבינו מורינו ורבינו רבן של כל בני הגולה מרן שר התורה זצוקללה"ה

תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפרים

גדולה האבידה ואין לה תמורה

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'

מערכת ארחות חיים

לזכות ולהצלחת החתן המופלג הרב יהודה ייב שיחי' תלמיד המשגיח שליט"א לרגל נישואיו בשעתו"מ עב"ג למשפחת אריכא יה"ר שיזכה לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com